

Mikołaj z Radomia

Mikołaj z Radomia – co wiemy na pewno

Fakty Pewne

Nazwisko: Nicolaus de Radom, Mycolay Radomsky, Mikołaj Radomski

Pochodzenie: Radom (Polska)

Okres aktywności: I połowa XV wieku

Zachowane utwory: 10 kompozycji w 2 rękopisach (Kras 52, Wn 378)

Poziom: opanowanie najnowocześniejszych technik polifonicznych epoki

Hipotezy i Domniemania

1390: Nicolaus Gerald de Radom otrzymuje beneficja od papieża Bonifacego IX - tożsamość z kompozytorem prawdopodobna (Musielak 1973, Perz, Verstraete)

Wykształcenie: przypuszczalnie w Polsce (Verstraete)

Kontakty: możliwe spotkanie z Ciconią i Zacarą w Rzymie ok. 1390

Daty życia: niemożliwe do ustalenia

Biografia: brak innych dokumentów

Zachowana twórczość Mikołaja z Radomia

Utwór	Gatunek
Magnificat	Kantyk
Et in terra (I-III)	Gloria
Patrem omnipotentem (I-III)	Credo
Alleluja	Graduał
Hystoriographi aciem mentis	Ballada
---	Ballada (?)

Razem: 10 utworów

Utwory liturgiczne: 8
(Magnificat + 6 części mszalnych + Alleluja) **Utwory świeckie:** 2 (ballady)

Rękopisy: Kras 52 (9 utworów), Wn 378 (3 utwory, w tym 1 konkordancja)

Kontekst Europejski

WŁOCHY:

- **Padwa** - Johannes Ciconia (zm. 1412)
- **Rzym** - Antonio Zacara da Teramo (zm. po 1416)

FRANCJA / BURGUNDIA:

- **Cambrai** - Katedra, Guillaume Dufay (1397-1474)
- **Dijon** - Dwór książąt burgundzkich
- **Avignon** - Papieski ośrodek (do 1403)

NIDERLANDY:

- **Bruksela** - wczesna szkoła niderlandzka

POLSKA:

- **Kraków** - Uniwersytet Jagielloński (1364), Katedra Wawelska
- **Radom** - Mikołaj z Radomia

Styl Mikołaja z Radomia

Cechy stylu:

- kontrapunkt ozdobny, imitacje
- *fauxbourdon*
- symetria formalna
- równowaga głosów

Magnificat

Najbardziej rozbudowane dzieło sakralne Radomskiego

Kompozycja liturgiczna na nieszpory (*ad Vesperas*)

Tekst: Ewangelia wg św. Łukasza (Łk 1,46–55)

Używana w święta maryjne, zwłaszcza Zwiastowania

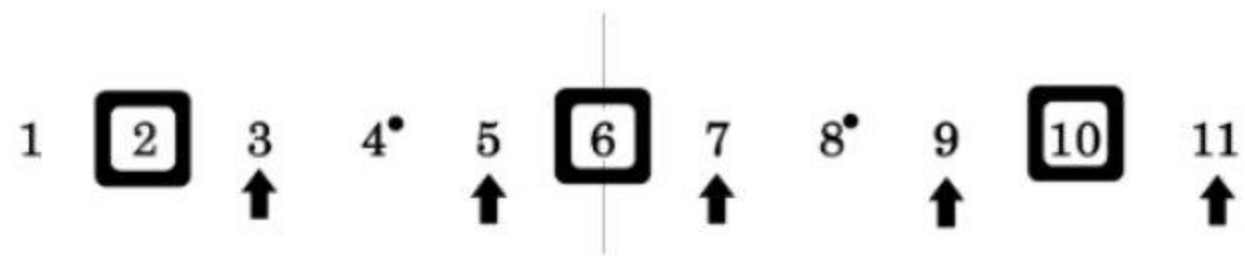
Struktura tekstu I forma muzyczna

11 odcinków odpowiadających kolejnym werseom

Doksologia (Gloria Patri...) – zamyka utwór

Zasada symetrii: odcinki 2, 6, 10 – *fauxbourdon*, 4 i 8 – *augmentacja*

Całość: ok. 246 taktów

Obsada I Faktura

Trzygłos:

- *Discantus* – głos wokalny
- *Tenor* i *Contratenor* – instrumentalne

Typ: polifonia wokalno-instrumentalna

Techniki:

- *Contrapunctus simplex*
- *Nota contra notam*
- *Fauxbourdon*
- *Cantus firmus* w głosie najwyższym

Źródła Melodyki

Oparta na **pierwszym tonie psalmowym** Magnificat

Warianty: ton I, III, VI, VII

Występują zmiany: *mediatio* i *terminatio*

W głosie *discantus* – melodia gregoriańska w wersji wariacyjnej

Tonalność I Kadencje

Modus dorycki (na d)

Kadencje typu *landinowskiego* (seksta – unisono – kwinta)

Częste kadencje podwójne (I i V stopień)

Zakończenia: d–a–d

Rytmika I Przebieg

Menzura: tempus perfectum ($\frac{2}{3}$)

Brak stałego metrum – rytm podporządkowany tekstowi

Trzy podstawowe wartości: półnuta, ćwierćnuta, ósemka

Częsty rytm punktowany

Symbolika

Temat	Słowo-klucz	Środek muzyczny	Znaczenie
Pokora Maryi	<i>humilitas</i>	<i>Contrapunctus simplex</i>	prostota i czystość
Miłosierdzie Boże	<i>misericordia</i>	<i>augmentacja</i>	rozciągnięcie w czasie, majestat
Radość ducha	<i>exultavit spiritus meus</i>	<i>fauxbourdon</i>	światło, radość
Abraham i wiara	<i>Abraham</i>	melizmat	ciągłość pokoleń

Analiza wybranych fragmentów

Wers 1: *Magnificat anima mea Dominum* – sylabiczny początek, potem melizmat na „anima”

Wers 6: *Fecit potentiam in brachio suo* – fauxbourdon, potężne brzmienie

Wers 7: *Deposuit potentes de sede* – imitacja, ruch zstępujący w głosach (symbol „strącenia”)

Relacja Magnificatu z innymi utworami kompozytora

Et in terra pax – Patrem omnipotentem

Podobieństwa z *Magnificatem*:

- symetria
- konstruktywizm
- motywika

Różnice:

- charakter liturgiczny (Ordinarium vs Officium)
- w *Magnificacie* – więcej retoryki i ekspresji

Radomski a europejska tradycja

Johannes Ciconia – włoski intelektualizm

Antonio Zacara da Teramo – ekspresyjność i ornamentacja

Guillaume Dufay – równowaga głosów

Mikołaj z Radomia – synteza trzech tradycji

Znaczenie

- Pierwszy w pełni dojrzały utwór polifoniczny w Polsce
- Łączy symbolikę, logikę i emocję
- Zapowiada renesansowe myślenie o formie
- Inspiracja dla późniejszych kompozytorów (Wacław z Szamotuł, G.G. Gorczycki)